

УДК 614.27:362.12]:614.2

А.Б. Зіменковський, О.Б. Борецька

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ
КЛІНІКО-ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ СЛУЖБИ В АПТЕЧНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ**

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького,
Кафедра клінічної фармації, фармакотерапії та медичної стандартизації,
м. Львів, Україна

e-mail: boretska-olga@mail.ru

Резюме: Опрацьовано організаційно-методичні засади створення та діяльності клініко-фармацевтичної служби в аптечних закладах України. Окреслено основні напрямки діяльності клінічного провізора в аптечних закладах України, а саме: оцінка медикаментозного процесу на певних його етапах; моніторинг безпеки та ефективності лікарських засобів в аптечних закладах; застосування методології ABC/XYZ-аналізу, як ефективного інструменту клініко-фармацевтичного менеджменту; здійснення фармацевтичної опіки; інформаційно-методичне забезпечення аптечного закладу з питань менеджменту медикаментозного процесу.

Ключові слова: клініко-фармацевтична служба в аптечних закладах, клінічний провізор, фармацевтична опіка, ліко-пов'язані проблеми (*drug-related problems, DRP*), оцінка медикаментозного процесу, моніторинг безпеки та ефективності лікарських засобів в аптечних закладах.

Вступ. Певний час професійна діяльність клінічного провізора (КП) у вітчизняному аптечному закладі (АЗ) не була передбачена Ліцензійними умовами, проте наказом МОЗ України №723 від 31.10.2011 р.²⁰, регламентується діяльність КП, як фармацевтичного фахівця, який безпосередньо працює в аптеці. Відповідно, постала нагальна необхідність у розробці організаційно-методичних засад створення та діяльності клініко-фармацевтичної служби (КФС) в АЗ України. Наявність КФС закладів охорони здоров'я (ОЗ) розвинутих країн світу позитивно впливає на якість надання медичної допомоги загалом та заощадження коштів бюджетів ОЗ та населення на фармакотерапію (ФТ) зокрема⁷. При цьому, фахова клініко-фармацевтична діяльність скерована на оцінку та покращення якості медикаментозного процесу (МП) і тісно пов'язана із системою ліко-пов'язаних проблем (*drug-related problems, DRP*) та фармацевтичною опікою (ФО)⁸. Тракткування МП адаптоване нами за Andersen et. al., 2001³², враховується як процес, що складається з багатьох етапів, пов'язаних із лікарськими засобами (ЛЗ): призначення (прописано лікарем, рекомендовано фармацевтичним працівником, застосовано з ініціативи самого хворого {самолікування} тощо), розподіл (по-

ширення, дистрибуція, логістика), відпуск (в аптечному закладі), видача (в шпиталі), введення (маніпуляції медсестри, вживання хворим) власне ФТ, моніторинг медичного застосування, відміна та заміна тощо. Ключовою тезою вважаємо, що ідентифікації DRP та вирішенні більшості з них ще на первинному етапі надання ФО населенню сприятиме залучення КП до менеджменту МП в АЗ¹. Тому, на нашу думку, перспективним напрямком є впровадження клініко-фармацевтичної діяльності у вітчизняних АЗ, а розробка організаційно-методичних засад створення даної служби є необхідним кроком сьогодні, що і визначило мету, стратегію та тактику нашого дослідження.

Мета дослідження – вивчення передумов, окреслення норм та організаційних засад створення і діяльності КФС в АЗ України.

Матеріали та методи дослідження. Використано метод системного аналізу, бібліографічний, інформаційно-пошуковий, аналітично-порівняльний, моделювання.

Результати дослідження та їх обговорення. Першим етапом нашого дослідження було опрацювання та стандартизація нормативно-правової бази, що створює підґрунтя практичної діяльності КП в АЗ. Опрацьовані документи згруповані у вперше визначені

нами категорії та стосуються питань управлінського та кадрового забезпечення клініко-фармацевтичної діяльності в АЗ, здійснення клініко-фармацевтичного менеджменту, а

також накази, що регламентують напрямки професійної роботи КП в АЗ. Загалом до визначених категорій увійшли 26 нормативно-правових документів (табл. 1)^{3-5,9-31}.

Таблиця 1. Нормативно-правові документи, що створюють підґрунтя практичної діяльності КП в АЗ

№ з/п	Нормативно-правові документи	Кількість документів
1.	Управлінське забезпечення клініко-фармацевтичної діяльності в АЗ	7
2.	Кадрове забезпечення клініко-фармацевтичної діяльності в АЗ	9
3.	Здійснення клініко-фармацевтичного менеджменту	7
4.	Нормативно-правова база, що регламентує напрямки діяльності КП в АЗ	3
Всього		26

Наступним етапом дослідження стало визначення та моделювання основних, на нашу думку, напрямків професійної діяльності КП в АЗ, а саме: оцінка певних етапів МП, моніторинг безпеки та ефективності ЛЗ в АЗ, застосування методології *ABC/XYZ*-аналізу,

як ефективного інструменту клініко-фармацевтичного менеджменту; процес надання ФО; здійснення інформаційно-методичного забезпечення АЗ з питань менеджменту МП (рис. 1).

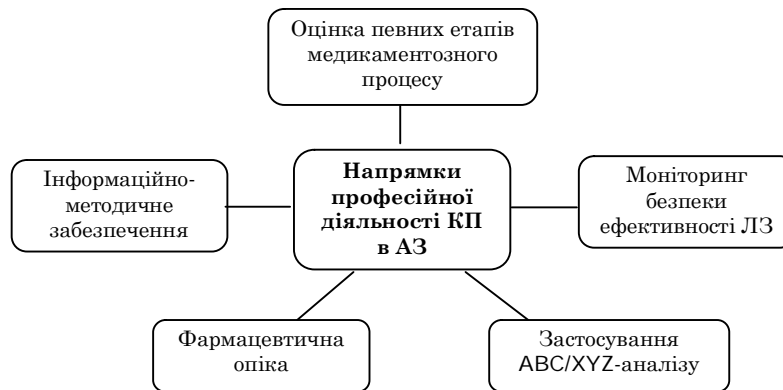

Рис. 1. Основні напрямки професійної діяльності КП у вітчизняних АЗ

Вважаємо, що експертиза МП в АЗ передбачає: ретельний аудит усіх рецептів, що поступають у АЗ; ретроспективний аналіз рецептів, що раніше поступали в АЗ, із подальшим формуванням бази даних (БД) ідентифікованих *DRP* та опрацюванням на їх основі клініко-фармацевтичних повідомлень (КФП) для лікарів, які містять у повному обсязі інформацію стосовно даної проблеми із обґрунтуванням, що базується на доказових джерелах. Клініко-фармацевтичне повідомлення – новий формат подання провізорам, лікарям та іншому медичному та фармацевтичному персоналу доказових даних із питань раціонального застосування ЛЗ, що передбачає короткий виклад достовірної об'єктивної інформації, наочно представлені у стислій табличній формі із зазначенням посилань на використані високодоказові інформаційні джерела⁶. На нашу думку, КФП є одним із дієвих методів втручання у системні помилки та вагомим важелем у їх вирішенні.

Налагодження систематичного аналізу рапортів про *DRP* з аптек, правдоподібно, дозволить ідентифікувати важливі системні

помилки, а відтак підвищити безпеку пацієнта. Цей процес, на нашу думку, повинен відбуватись наступним чином: 1) здійснення менеджменту *DRP* в АЗ (документування *DRP*, що виявляються безпосередньо при наданні ФО пацієнтам); 2) формування зведених даних на основі результатів аудиту рецептів та задокументованих *DRP* в АЗ, що в подальшому використовуються через здійснення колективної ФО, скерованої на провізорів першого контакту; 3) оформлення та ведення персоналізованих медикаментозних профілів пацієнтів із подальшою оцінкою ФТ, включаючи рецептурні ЛЗ, ОТС ЛЗ, лікарську рослинну сировину, біологічно-активні добавки та надання індивідуалізованої ФО на основі плану, змодельованого для конкретного пацієнта.

Ще одним важливим напрямком діяльності КФС є залучення співробітників аптечної мережі до інформування про випадки побічних реакцій (ПР) при застосуванні ліків і впровадження моніторингу ефективності та безпеки ЛЗ. Оскільки особливості до- та післядипломної освіти КП забезпечують висо-

кий рівень його клінічної підготовки, порівняно із іншими спеціалістами з фармацевтичною освітою, саме КП в умовах АЗ може сприяти залученню інших фармацевтичних працівників до інформування про ПР ЛЗ шляхом надання фахових консультацій з питань фармаконагляду. По мірі виявлення ПР чи відсутності ефективності ЛЗ інформація вноситься до БД моніторингу. Проведення КП оцінки та систематизації ідентифікованих ПР за міжнародною непатентованою назвою (МНН) підозрюваного ЛЗ, ФТ групою, ліковою формою, віковою категорією пацієнтів, які використовують ліки, дозволить виявити випадки, що мають системний характер та опрацювати елементи ФО для підвищення безпеки ФТ та зменшення ризику прояву ПР при застосуванні ЛЗ.

Значне збільшення кількості ЛЗ на вітчизняному фармацевтичному ринку зумовлює необхідність раціоналізації управління товарним асортиментом АЗ. Облік та аналіз може проводитися вручну або з використанням спеціального програмного забезпечення. Як найбільш доступний метод моніторингу товарного асортименту може бути використаний логістичний підхід, що базується на класифікації товарообігу і товарних запасів ЛЗ, вимірюваних в одиницях реалізації (ABC-аналіз), та їх класифікації за структурою споживання (XYZ-аналіз)². Професійна підготовка КП дозволить йому здійснювати клініко-фармацевтичний менеджмент, оскільки постійний аналіз товарообігу дає змогу не лише збільшити фінансову вигоду, але є однією із складових забезпечення повноцінної ФО, створить можливості для більш ефективного розподілу роботи працівників АЗ у відповідності з їх досвідом роботи та кваліфікацією, зменшення часу та тривалості проведення аналізу потреби АЗ в ЛЗ.

Вагому частку у діяльності КП займає процес надання ФО. КП здійснює фахову багатовекторну ФО, скеровану на лікарів, пацієнтів, їх рідних та/чи представників, відвідувачів АЗ, а також колективну ФО, скеровану на працівників АЗ (фармацевтів, провізорів) з метою підвищення ефективності та безпеки як призначеної ФТ, так і відповідального самолікування. За результатами моніторингу виявлених в АЗ (аптечній мережі) випадків ПР, КП здійснює колективну ФО, що дозволить, на нашу думку, удосконалити процес надання ФО провізорами першого контакту, скеровану на відвідувачів АЗ (пацієнта, його родичів та близьких). Інформація, сформована на основі результатів аудиту рецептів та задокументованих *DRP* в АЗ, використову-

ється для здійснення ФО, скерованої на провізорів першого контакту, що проводиться у вигляді тренінгів, семінарів, доповідей та КФП. Конференції, семінари для провізорів (фармацевтів) чи лікарів є колективною формою ФО і, перш за все, передбачають обговорення виявлених при експертній роботі *DRP* і можливі шляхи їх усунення та корекції.

Інформаційно-методичне забезпечення АЗ КП скероване на підвищення кваліфікаційного рівня фармацевтичних працівників – провізорів, фармацевтів із питань менеджменту МП. Під керівництвом завідувача АЗ (у випадку мережі АЗ – керівника всіх підрозділів) КП здійснює інформаційно-методичну роботу за наступними формами: надання коротких інформаційних повідомлень про нові ЛЗ та дані щодо доказовості клінічної ефективності ЛЗ, про нові нормативні документи стосовно фармацевтичної та клініко-фармацевтичної діяльності; тематично-орієнтовані конференції та семінари для провізорів (фармацевтів) і лікарів, які співпрацюють із даним АЗ; забезпечення зворотного зв'язку з лікарями (за можливості), в т.ч. і у вигляді КФП; останні можуть бути оформлені типографським способом, а також поширюватись у електронному форматі на електронні пошти адресатів (лікарів, працівників інших АЗ, пацієнтів); підготовка інформаційних листів, методичних посібників (таблиць, схем тощо) з питань раціонального вибору ЛЗ, лікової взаємодії, режиму дозування ЛЗ тощо.

За наявності в АЗ єдиної комп'ютерної мережі можливе насичення сайту шляхом створення розділу з клінічної фармації: надання інформації з питань лікової взаємодії, сумісності ЛЗ, призначення ліків під час вагітності та лактації, застереження щодо їх застосування старшим віковим групам пацієнтів, при захворюваннях печінки та нирок тощо.

Нами розроблено проект типової документації, необхідної для організації клініко-фармацевтичної діяльності КП в АЗ. Основні документи, що потрібні для організації кожного з напрямків професійної діяльності КП представлено на рис. 2.

Частина документів регламентують та організують роботу КП в АЗ – такі, як типова посадова інструкція КП в АЗ, план роботи на рік та місяць/квартал, а також річний звіт про діяльність КФС (КП) в АЗ. Що стосується звітності, то окрім річного звіту, КП скеровує головному позаштатному спеціалісту управління ОЗ міста (області) з клінічної фармації дані з основних розділів роботи, включно з

наступними показниками: результати експертної оцінки (кількість перевірених рецептів, кількість ідентифікованих та задокументованих DRP, кількість оформлених та проведених експертиз персоніфікованих медикаментозних профілів); ФО (кількість індивідуалізованих консультацій пацієнтів, кількість консультацій лікарів, кількість консультацій провізорів (фармацевтів)); інформаційно-методичне забезпечення АЗ (конференції, семі-

нари, КФП, опрацювання методичних посібників з питань менеджменту МП за актуальною тематикою, що наводиться у звіті). У певній частині вище наведених документів у означеному форматі потреба може відпасти за умови ведення електронного документообігу та запровадження спеціальної уніфікованої фармацевтичної інформаційної системи.

Оцінка певних етапів медикаментозного процесу

- карта для документування DRP
- медикаментозний профіль пацієнта
- інформована згода пацієнта на використання персональної інформації при складанні медикаментозного профілю
- протокол оцінки якості оформлення рецепту

Моніторинг безпеки та ефективності лікарських засобів

- рапорт про побічну реакцію чи відсутність ефективності ЛЗ, виявлені в АЗ
- журнал реєстрації повідомлень про виявлення ПР ЛЗ в АЗ (за основу для розробки береться структура БД про ПР ДП «Державний експертний центр» МОЗ України)

Фармацевтична опіка

- індивідуальний план ФО
- журнал реєстрації змодельованих індивідуальних планів ФО
- протокол надання колективної ФО
- журнал протоколів надання колективної ФО
- журнал обліку КФП

Рис. 2. Документи, необхідні для організації кожного з напрямків професійної діяльності КП в АЗ

Окрім напрямків професійної роботи КП в АЗ нами опрацьовано кадрове та управлінське забезпечення клініко-фармацевтичної діяльності в АЗ; окреслено вимоги до оснащення робочого місця КП; його інформаційний ресурс; питання планування роботи КП

в АЗ; перспективи організації клініко-фармацевтичного менеджменту в АЗ.

Загальне керівництво КФС в АЗ покладається на керівника АЗ (у випадку мережі АЗ – на керівника всіх підрозділів) та головного позаштатного спеціаліста з клінічної фармації (міста, області).

Висновки:

1. Затвердженням Наказу МОЗ України від 31.10.2011 р. № 723 зумовлено передумови для розробки та впровадження організаційно-методичних засад створення та діяльності клініко-фармацевтичної служби в аптечних закладах України.
2. Опрацьовані, із врахуванням чинної нормативно-правової бази, організаційно-методичні засади створення та діяльності клініко-фармацевтичної служби в аптечних закладах України скеровані на забезпечення управління та координації діяльності клінічного провізора в аптечних закладах, організацію його співпраці з іншими фахівцями охорони здоров'я з ме-

тою підвищення якості, ефективності та безпеки медикаментозного процесу, в т. ч., фармакотерапії.

3. У перспективі, по мірі подальшого розвитку клініко-фармацевтичної служби в аптечних закладах, вбачаємо за доцільне (за наявності відповідного фінансування) взаємодію між клінічними провізорами аптек міста, області (регіону), із формуванням зведених даних для організації національного менеджменту медикаментозного процесу та єдиного клініко-фармацевтичного простору аптечних закладів усіх форм власності.

Література:

1. *Борецька О.Б.* Модель діяльності клінічного провізора при наданні фармацевтичної опіки в аптечному закладі. / *О.Б. Борецька, А.Б. Зіменковський, Ю.С. Настюха* // «Формування Національної лікарської політики за умов впровадження медичного страхування: питання освіти, теорії та практики». – Харків. 14.03.2012. II Всеукраїнська науково-освітня internet конференція. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://medrep.com.ua/dox/55555.pdf>.
2. *Громошук Б.П.* Управление товарным ассортиментом фармацевтического предприятия с помощью ABC и XYZ-анализа / *Б.П. Громошук* // Провізор. – 2002. – №7. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.provisor.com.ua/archive/2002/N7/art_13
3. Деякі питання державного регулювання цін на лікарські засоби і виробу медичного призначення. Постанова КМ України № 333 від 25.03.2009 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.goverpharm.dsmu.edu.ua/51>
4. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників: Охорона здоров'я. Наказ МОЗ України №117 від 29.03.2002 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20020329_117.html
5. Класифікатор професій ДК 003:2010. Наказ Державного комітету України з питань технічного регулювання та сложивчої політики №327 від 28.07.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v03276>
6. Клініко-фармацевтичне повідомлення як формат подання інформації з питань раціональної фармакотерапії. Свідомство про реєстрацію авторського права на науковий твір / *А.Б. Зіменковський, Т.Б. Ривак, Х.І. Макух, Ю.С. Настюха*. – № 39155 – Дата реєстрації 14.07.2011 р.
7. Клінічна фармація, медична стандартизація та формулярна система в розрізі історії шпитальної фармацевтичної справи / *А.Б. Зіменковський, Ю.С. Настюха, Р.А. Чайківський* // Клінічна фармація, фармакотерапія та медична стандартизація. – 2009. – № 3-4. – С. 99-104.
8. Концепція DRP як частина філософії раціональної фармакотерапії, інтегрованої з системою фармацевтичної опіки / *А.Б. Зіменковський, Т.Б. Ривак, Н.Л. Ханік* // Клінічна фармація, фармакотерапія та медична стандартизація. – 2011. – №1-2. – С.23-31.
9. Номенклатура провізорських спеціальностей // Про вдосконалення атестації провізорів та фармацевтів. Наказ МОЗ України №818 від 12.12.2006 р., редакція від 17.10.2011 р. («...п.3 клінічна фармація»). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20061212_818.html
10. Основи законодавства України про охорону здоров'я. Закон України №2801-ХІІ від 19.11.1992 р., редакція №3611-VІ від 07.07.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1085.165.31&nobreak=1>
11. Перелік лікарських засобів, дозволених до застосування в Україні, які відпускаються без рецептів з аптек та їх структурних підрозділів. Наказ МОЗ України №1081 від 06.12.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.apteka.ua/article/68171>
12. Перелік провізорських посад у закладах охорони здоров'я // Про затвердження переліків закладів охорони здоров'я, лікарських, провізорських посад та посад молодших спеціалістів з фармацевтичною освітою у закладах охорони здоров'я затверджених. Наказ МОЗ України №385 від 28.10.2002 р., редакція від 17.06.2011 р. (п. III. Провізори-спеціалісти. п. 5. Посади провізорів-спеціалістів: провізор клінічний; провізорська спеціальність: клінічна фармація). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1564-04>
13. Перелік спеціальностей та строки навчання в інтернаті випускників медичних і фармацевтичних вищих навчальних закладів, медичних факультетів університетів // Про затвердження Переліку спеціальностей та строки навчання в інтернаті випускників медичних і фармацевтичних вищих навчальних закладів, медичних факультетів університетів. Наказ МОЗ України №81 від 23.02.2005 р., редакція від 23.12.2007 р. («Спеціальність інтернатури: Клінічна фармація, тривалість інтернатури – 1 рік, в т.ч. на кафедрах – 6 міс., на базі стажування – 5 місяців»). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20050223_81
14. Порядок відпуску лікарських засобів і виробів медичного призначення з аптек та їх структурних підрозділів. Наказ МОЗ України №360 від 19.07.2005 р., редакція від 11.11.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0783-05>
15. Посадові інструкції. Охорона здоров'я. (Професіонали, фахівці, технічні службовці, робітники (Кадри підприємства)). – К.: КНТ, 2005.
16. Про внесення змін до Основ законодавства України про охорону здоров'я щодо удосконалення надання медичної допомоги. Закон України №3611-VІ від 7.07.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0107-02>
17. Про затвердження Інструкції про порядок контролю якості лікарських засобів під час оптової та роздрібно-торгівлі. Наказ МОЗ України №436 від 30.10.2001 р., редакція від 06.09.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0107-02>
18. Про затвердження Концепції розвитку охорони здоров'я. Указ Президента України №1313/2000 від 07.12.2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1313%2F2000>
19. Про затвердження Концепції розвитку фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я України на 2011–2020 рр. Наказ МОЗ України №769 від 13.09.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20100913
20. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової, роздрібно-торгівлі лікарськими засобами. Наказ МОЗ України № 723 від 31.10.2011 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1420-11>
21. Про затвердження обов'язкового мінімального асортименту лікарських засобів для аптек. Наказ МОЗ України № 569 від 25.11.2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1537-04>
22. Про затвердження переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційними рівнями спеціаліста і магістра. Постанова КМ України №787 від 27.08.2010 р., редакція від 01.06.2011р. («...напрям підготовки – 1202 Фармація, спеціальність – клінічна фармація, освітньо-кваліфікаційний рівень – спеціаліст 7.12020102, магістр 8.12020102»). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/787-2010>
23. Про затвердження переліку товарів, які мають право придбавати та продавати аптечні заклади та їх структурні підрозділи. Наказ МОЗ України № 577 від 26.11.2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1564-04>

24. Про затвердження Плану заходів щодо виконання Концепції розвитку фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я України на 2011–2020 роки. Наказ МОЗ України №435 від 25.07.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20110725_435.html
25. Про затвердження Порядку здійснення нагляду за побічними реакціями лікарських засобів, дозволених до медичного застосування. Наказ МОЗ України №898 від 27.12.2006 р., редакція від 17.10.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0073-2007>
26. Про затвердження Порядку провадження торговельної діяльності та правил торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів. Постанова КМ України №833 від 15.06.2006 р., редакція від 10.08.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0073-2007>
27. Про затвердження протоколів провізора (фармацевта). Наказ МОЗ України № 284 від 16.05.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.moz.gov.ua/ua/print/dn_20110516_284.html
28. Про затвердження складових галузевих стандартів вищої освіти зі спеціальностей «Фармація», «Технологія парфумерно-косметичних засобів», «Технологія фармацевтичних препаратів», «Клінічна фармація» напряму підготовки «Фармація». Наказ МОН України №196 від 16.03.2006 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/787-2010-%D0%BF>
29. Про лікарські засоби. Закон України № 123/96-ВР від 4.04.1996 р., редакція №4056-VI від 17.11.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=123%2F>
30. Про удосконалення державного регулювання цін на лікарські засоби і вироби медичного призначення, що закуповуються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів. Постанова КМ України № 932 від 8.08.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.apteka.ua/article/95057>
31. Про ціни і ціноутворення. Закон України із змінами, внесеними згідно із Законами №495-XIV від 17.03.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.realdom.com.ua/info4_30507.html
32. Andersen S.E. Medicineringsprolemer og risikostyring / S.E. Andersen, H.R. Christensen, J.C. Hilsted // Ugeskr Laeger. – 2001. – №163. – P. 5361-5364.

УДК 614.27:362.12]:614.2

ОРГАНИЗАЦИОННО-МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ СОЗДАНИЯ И ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КЛИНИКО-ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОЙ СЛУЖБЫ В АПТЕЧНЫХ УЧРЕЖДЕНИЯХ УКРАИНЫ

А.Б. Зименковский, О.Б. Борецкая

Львовский национальный медицинский университет имени Данила Галицкого, Кафедра клинической фармации, фармакотерапии и медицинской стандартизации, г. Львов, Украина

Резюме: Разработано организационно-методические основы создания и деятельности клинико-фармацевтической службы в аптечных учреждениях Украины. Определены основные направления деятельности клинического провизора в аптечных учреждениях Украины, а именно: оценка медикаментозного процесса на отдельных его этапах, мониторинг безопасности и эффективности лекарственных средств в аптечных учреждениях; применение методологии ABC/XYZ-анализа, как эффективного инструмента клинико-фармацевтического менеджмента; осуществление фармацевтической опеки; информационно-методическое обеспечение аптечного учреждения по вопросам менеджмента медикаментозного процесса.

Ключевые слова: клинико-фармацевтическая служба в аптечных учреждениях, клинический провизор, фармацевтическая опека, проблемы связанные с лекарствами (DRP), оценка медикаментозного процесса, мониторинг безопасности и эффективности лекарственных средств в аптечных учреждениях.

UDC 614.27:362.12]:614.2

THE ORGANIZATIONAL AND METHODOLOGICAL BASIC TENDENCIES IN CREATION AND ACTIVITY OF CLINICAL-PHARMACEUTICAL SERVICE IN DRUGSTORES OF UKRAINE

A.B. Zimenkovsky, O.B. Boretska

Danylo Halytsky Lviv National Medical University, Department of clinical pharmacy, pharmacotherapy and medical standardization, Lviv, Ukraine

Summary: the organizational and methodical principles of clinical-pharmaceutical service creation and activity in pharmacy of Ukraine have been elaborated. Basic tendencies in clinical pharmacist's practice in pharmacy of Ukraine have been defined, namely: medication process estimation, medication safety and efficiency monitoring in pharmacy; the application of ABS/XYZ-analysis methodology as an efficient means of clinical-pharmaceutical management; pharmaceutical care realization; informational-methodical provision of drugstores on medication process management issues.

Keywords: clinical-pharmaceutical service in pharmacy, clinical pharmacist, pharmaceutical care, drug-related problems (DRP), medication process estimation, drugs safety and efficiency monitoring in pharmacy.

Надійшла до редакції 5.03.2012 р.

ISSN 2070-3112

«Клінічна фармація, фармакотерапія та медична стандартизація»

2011, №3–4